

Gemersko-malohontské múzeum v Rimavskej Sobote –
zariadenie Banskobystrického samosprávneho kraja

PROGRAMOVÁ PONUKA NA JÚL 2018

* * *

VÝSTAVY

Príbehy 20. storočia

2. – 29. 7. 2018

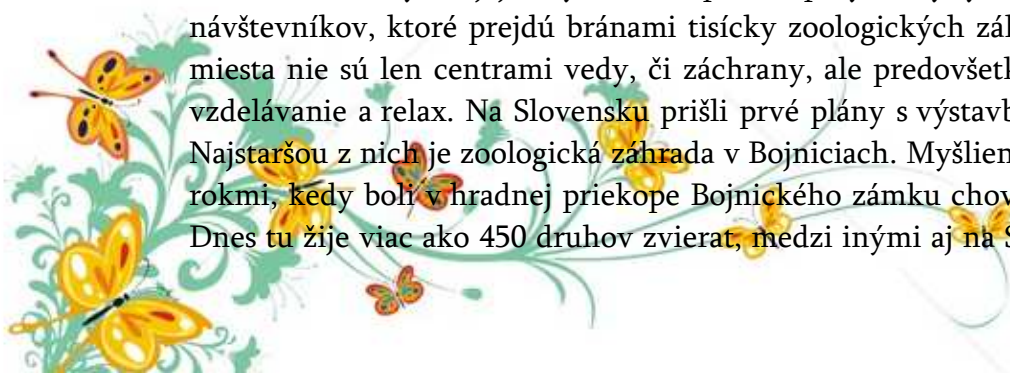
Výstavu pripravila nezisková organizácia Post Bellum SK v rámci projektu *Bez pamäti niet identity*. Sprístupnená bude na nádvorí Gemersko-malohontského múzea od 2. do 29. júla (vstup voľný) v čase otváracích hodín múzea (pondelok – piatok 8:00 – 16:00, sobota – nedeľa 9:00 – 17:00). Výstava rozpráva príbehy obyčajných ľudí, ktorí sa stali hrdinami našej pamäti národa. Na štyroch panelových vežiach sa okoloídúci zoznámia s príbehmi 14 ľudí, ktorí prežili totalitné režimy na vlastnej koži. Patrí k nim aj príbeh vojenského pilota plukovníka Imricha Gablecha (1915 – 2016), ktorý so skupinou letcov uletel z Piešťan, z územia niekdajšieho Slovenského štátu, aby bojovali proti Hitlerovi. Ďalší z panelov patrí napríklad Valérii Slezákovej (1923), ktorá prežila koncentračné tábory v Osvienčime aj Birkenau či Štefánii Lorándovej (1919 – 2012), ktorá výrobou falošných dokladov zachránila stovky ľudí. Výstavu z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia. **V rámci výstavy sa uskutoční aj verejná diskusia na tému „Sú Príbehy 20. storočia minoritnou témou?“, dňa 12. júla 2018 o 18.00 hod. v priestoroch múzea.**

ZOO – preťažená Noemova archa

6. 6. – 15. 9. 2018

Výstavu pripravilo Stredoslovenské múzeum v Banskej Bystrici. Návštevníkom predstaví viac zo života zoologických záhrad doma aj vo svete, o ich význame pri záchrane ohrozených živočíšnych druhov a spoznajú ich históriu, či skryté zákulisie. Jej súčasťou sú aj hravé aktivity – skladanie kociek a fotohádanka. Výstavu z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Zoologická záhrada patrí v súčasnosti k najpopulárnejším kultúrnym inštitúciám na svete. Aj napriek tomu, že sa postoj ľudí k jej existencii počas stáročí neustále menil, i dnes sa ozývajú hlasy, ktoré vnímajú mreže skôr ako symbol väzenia a utrpenia, než ako jediné možné útočisko mnohých jej obyvateľov pred úplným vyhynutím. Viac ako 700 miliónov návštevníkov, ktoré prejdú bránami tisícky zoologických záhrad vo svete dokazuje, že tieto miesta nie sú len centrami vedy, či záchrany, ale predovšetkým priestorom pre neformálne vzdelávanie a relax. Na Slovensku prišli prvé plány s výstavbou zoo až po 2. svetovej vojne. Najstaršou z nich je zoologická záhrada v Bojniciach. Myšlienka jej vzniku sa zrodila pred 60. rokmi, kedy boli v hradnej priekope Bojnického zámku chované niektoré druhy živočíchov. Dnes tu žije viac ako 450 druhov zvierat, medzi inými aj na Slovensku ojedinelý *slon africký*

či *zebra Hartmannova*. Zoologická záhrada v Bojniciach sa stará aj o niekoľko ohrozených druhov, ktoré sú vzácne v celoeurópskom meradle - vzácny *leopard obláčkový*, *daniel mezopotámsky* či *takin zlatý*. Košická zoologická záhrada s rozlohou 288 hektárov je najväčšou nielen na Slovensku, ale patrí k najväčším v celej Európe. Popri levoch a tigroch, k najobľúbenejším a najvyhľadávanejším jej obyvateľom patria *tulene obyčajné* a *tučniaky jednopáse*, ktoré môžu návštevníci zoologických záhrad na Slovensku obdivovať len v Košiciach. V našom hlavnom meste v Bratislave nájdeme našu najzápadnejšie položenú zoo, v ktorej len nedávno dokončili priestranný prírodný výbeh pre vlka, ktorý patrí v Európe medzi tie najkvalitnejšie umelo vytvorené priestory. Medzi exkluzívnych obyvateľov tejto zoologickej záhrady patria *nosorožce tuponosé*, *šimpanzy učennivé*, *orangutany sumatrianske* či *pandy červené*. Najmladšiu a zároveň aj najmenšiu zoo nájdeme na severovýchode Slovenska – v Spišskej Novej Vsi, ktorá vznikla v roku 1989. Medzi najväčšie úspechy tejto zoo patrí opakovaný odchov *kengúr červenokrkých*, *surikát vlnkavých* a *lám alpaka*.

Spomienka muránskej kameniny

15. 5. – 2. 9. 2018

Výstava je výsledkom výskumnej úlohy historičky Banického múzea v Rožňave – Mgr. Sylvii Holečkovej a prezentuje výrobky významnej manufaktúry na výrobu kameniny v Muráni, ktorú v roku 1823 založili Koháryovci - jeden z popredných šľachtických rodov v Uhorsku, a ktorej majiteľmi sa neskôr stali Coburgovci. Vystavené sú vzácne výrobky z Muráňa z ranného obdobia výroby – výrobky s rodovým erbom Koháry, výrobky s modrým viedenským motívom, tanierne s prelamaným okrajom, ako aj s obľúbeným motívom viničových listov v zelenom a modrom prevedení. Pozornosť si určite zaslúži aj pestrá škála výrobkov s motívom vtáčika a kohútika. V neposlednom rade svojou krásou a rozmanitosťou určite zaujmú výrobky zdobené kvetinovým motívom, maľované voľnou rukou i cez šablónu. Vystavené zbierky pochádzajú z Banického múzea v Rožňave, Gemersko-malohontského múzea v Rimavskej Sobote, Múzea Muráň, Múzea vo Svätom Antone, Východoslovenského múzea v Košiciach a predmety súkromných osôb.

Súčasťou výstavy je **kultúrno-výchovná aktivita "Kameninové črepiny spomienok v tvojej pamäti"**. Aktivita pozostáva z troch častí. V prvej časti si návštevníci overia, koľko je schopná zachytiť ich pamäť z časovo ohraničenej prehliadky výstavy. Aktivita upozorňuje na detaily, ktoré by inak zostali nepovšimnuté. V druhej časti aktivity sa pracuje s obsahom výstavy, pri riešení jednoduchých zadaní. Zároveň je tu aj priestor pre vlastný návrh na zdobenie muránskej kameniny.

Karol Pajer – hrdina boja proti fašizmu

4. 5. – 31. 8. 2018

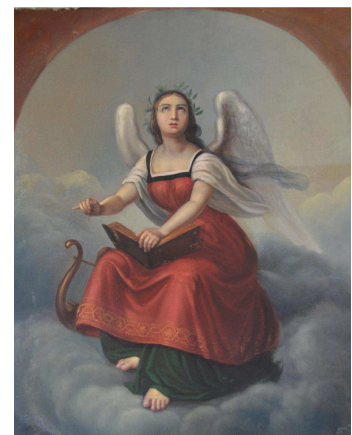
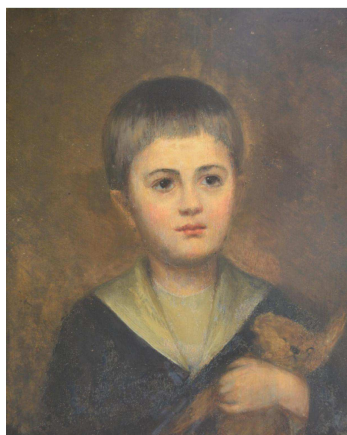
Výstava je venovaná pamiatke slovenského učiteľa, vojaka a bojovníka FFI, rodáka z Klenovca, Karolovi Pajerovi (1919 – 1944). Karol Pajer po porážke Francúzska nacistickým Nemeckom pomohol zachrániť stovky detí z rôznych častí Európy pred ich deportáciou a padol ako partizán v boji za slobodu Francúzska a Slovenska proti presile vojsk nemeckých okupantov a francúzskej kolaborantskej vlády v priestore Mont-Mouchet pri mestečku Pinols.

PREDMET MESIACA JÚL

Zreštaurované olejomalby z pozostalosti maliara Júliusa Sándyho (1827 – 1894)

V roku 2017 získalo Gemersko-malohontské múzeum finančnú dotáciu z Fondu na podporu umenia na projekt „Reštaurovanie troch olejomalieb Júliusa Sándyho (1827 – 1894)“, ktoré múzeu daroval v roku 2016 právnik Júliusa Sándyho, známy maďarský výtvarník Tamás Konok. Pre ich nepriaznivý stav ich doposiaľ nebolo možné prezentovať verejnosti. Výskumom sa okrem iného podarilo zistiť, že autorom jedného z týchto diel nie je priamo Július Sándy, ale jeho žiačka Emma Tomasek (1844 – 1934). Obraz však bol rovnako súčasťou Sándyho pozostalosti a zobrazuje jeho päťročného vnuka s plyšovým medvedíkom. Ďalším dielom je Sándyho maľba s podobizňou trojročného syna - Júliusa Sándyho mladšieho (1868 - 1953), ktorý sa neskôr stal významným architektom na prelome 19. a 20. storočia. Tretím zreštaurovaným dielom je zobrazenie alegorickej postavy Poézie, ktoré je Sándyho kópiou podľa obrazu Rafaela. Autorom reštaurátorských prác je Mgr. art. Miroslav Janšto z Vidinej. Reštaurovanie z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia, ktorý je aj hlavným parterom projektu. Spolufinancovanie projektu bolo zabezpečené zo zdrojov Banskobystrického samosprávneho kraja.

Maliar Július Sándy sa narodil v roku 1827 v obci Tállya (Maďarsko). Už ako mladý začal študovať u viedenského maliara Hammerleina a v rokoch 1847-1848 pokračoval na Akadémii výtvarných umení v Mníchove. Bol účastníkom maďarskej revolúcie 1848/49. Po jej porážke ho degradovali z postu delostreleckého poručíka a rakúska vláda ho poslala na tri roky do Lombardie. Tu sa zaoberal predovšetkým maliarstvom. Neskôr sa usadil vo Viedni, ale často sa zdržiaval aj v Uhorsku. V roku 1862 sa v Rimavskej Sobote oženil s Paulínou Jánosdeák, ktorá bola z matkinej strany príbuznou sochára Štefana Ferenczyho (1792-1856). V príbuzenskom vzťahu bol aj s básnikom Mihályom Tompom (1817-1868), ktorý bol krstným otcom jeho manželky. V roku 1863 sa rodina presťahoval do Košíc, kde sa Sándy stal učiteľom kreslenia na gymnáziu. V roku 1866 už učil kreslenie na Evanjelickom lýceu v Prešove. Od roku 1870 až do svojho penzionovania v roku 1891 pôsobil ako pedagóg na gymnáziu v Budapešti. Sándyho rodinné väzby spájali s mestom Rimavská Sobota a regiónom Gemer-Malohont. Veľkým počtom svojich diel sa zúčastnil pamätnej *Umelecko-archeologickej výstavy Gemerskej župy* v roku 1882, od ktorej sa datuje vznik dnešného Gemersko-malohontského múzea. Jeho meno tiež figuruje v zozname účastníkov *XII. Zasadnutia uhorských lekárov a prírodovedcov*, ktoré sa uskutočnilo v roku 1867 v Rimavskej Sobote. Vo svojej tvorbe sa venoval najmä krajinomaľbe a portrétom ale dodnes a nám zachovalo len torzo jeho diel. Veľká časť bola zničená alebo značne poškodená pri bombardovaní Budapešti v roku 1945.

Stála vlastivedná expozícia

Expozícia prezentuje prírodné a kultúrne dedičstvo regiónov Gemer a Malohont. Vystavené sú predmety z oblasti paleontológie, geológie, zoológie, archeológie, histórie, etnografie a výtvarného umenia – napr. nálezy kostí mastodonta, tapíra či nosorožca z paleontologickej lokality Kostná dolina pri obci Hajnáčka, pestrá kolekcia dermoplastických preparátov živočíchov, vzácne archeologické nálezy zo Včeliniec, Hodejova, Tornale i samotnej Rimavskej Soboty, zbierky dokumentujúce obdobie tureckých vpádov a stavovských povstaní, ukážky cechovej a kameninovej výroby a historického nábytku, ukážky ľudového bývania a odievania, výrobkov remeselníkov (hrnčiari, brdári, rezbári...) či umelecké diela zachytávajúce významné osobnosti a miesta Uhorska a regiónu Gemer-Malohont. Vzácnosťou je múmia egyptskej ženy z obdobia 1087 – 664 pred Kristom a vajce najväčšieho nelietajúceho vtáka žijúceho na Madagaskare vurona obrieho, ktorý vyhynul v 17. storočí. Prostredníctvom zvukového panelu si vypočujete žaby, cicavce a najrôznejšie druhy vtákov.

Expozícia Protifašistický odboj a SNP v Gemeri-Malohonte

Moderne koncipovaná expozícia ponúka komplexný pohľad na problematiku protifašistického odboja a Slovenského národného povstania v regióne. Prostredníctvom trojrozmerných predmetov, fotografického materiálu i audiovizuálnych prezentácií sú okrem reálií protifašistického odboja naznačené i podmienky pre jeho formovanie a dôsledky vzniku Slovenského štátu, Viedenská arbitráž či nemecká okupácia.

* * *

5. júla 2018 je múzeum zatvorené!

Múzeum je otvorené aj počas víkendov od 9:00 do 17:00!

Svoje zážitky z návštevy múzea môžete zdieľať okamžite prostredníctvom wifi - *muzeum*.

ZMENA PROGRAMU VYHRADENÁ!

Kontakt:

Gemersko-malohontské múzeum
Nám. M. Tompu 5, 979 01 Rimavská Sobota
tel.: 047/56 32 741, 56 32 730
fax: 047/56 32 730
e-mail: office@gmmuzeum.sk
Web: www.gmmuzeum.sk
Facebook: Gemersko-malohontské múzeum Rimavská Sobota

Otváracie hodiny:

Pondelok – Piatok 8:00 – 16:00
Sobota – Nedeľa 9:00 – 17:00
(apríl – september)

Vstupné:

Dospelí – 2 €
Deti, študenti, dôchodcovia – 1 €
Deti do 6 rokov, ZŤP – zdarma